

ІНСТРУМЕНТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИTOOLS FOR IMPROVING FINANCIAL MANAGEMENT:
REALITIES AND PROSPECTS

УДК 657(045)

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct59-17>**Гевчук А.В.**д.е.н., доцент,
перший проректор
Вінницький фінансово-економічний
університет**Юрчишена Л.В.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів
і банківської справи
Донецький національний університет
імені Василя Стуса**Гевчук О.Ю.**магістр з фінансів, банківської справи
та страхування
Донецький національний університет
імені Василя Стуса**Hevchuk Anna**Vynnytsia University
of Economy and Finance**Yurchyshena Liudmyla**

Vasyl' Stus Donetsk National University

Hevchuk Oleh

Vasyl' Stus Donetsk National University

Актуальність дослідження полягає в тому, що кризові явища у фінансовому і реальному секторах економіки потребують впровадження інструментів управління страховими компаніями, які будуть спрямовані на досягнення фінансової стабільності, збільшення прибутковості та усунення кризових проявів у фінансовій діяльності. Визначено, що ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед небанківських фінансових ринків. Проведено аналіз ситуації на ринку страхових послуг. Зазначено ефективність НБУ як регулятора страхових компаній. Запропоновано інструменти з підвищення ефективності менеджменту, такі як застосування комплексного показника оцінки фінансового потенціалу, зміна регулятора, прийняття законів, визначення бізнес-моделі, яка дасть змогу сформувавши достатність капіталу, забезпечить необхідний рівень ліквідності та якість активів, що сприятиме фінансовій стійкості компанії, відновленню довіри споживачів до ринку страхових послуг.

Ключові слова: страховий ринок, регулятор, контроль, державне регулювання, фінансовий стан, страхова компанія, бізнес, Національний банк.

Актуальность исследования заключается в том, что кризисные явления в финансо-

вом и реальном секторах экономики нуждаются во внедрении инструментов управления страховыми компаниями, которые будут направлены на достижение финансовой стабильности, увеличение прибыльности и устранение кризисных проявлений в финансовой деятельности. Определено, что рынок страховых услуг является вторым по уровню капитализации среди небанковских финансовых рынков. Проведен анализ ситуации на рынке страховых услуг. Отмечена эффективность НБУ как регулятора страховых компаний. Предложены инструменты по повышению эффективности менеджмента, такие как применение комплексного показателя оценки финансового потенциала, изменение регулятора, принятие законов, определение бизнес-модели, которая позволит сформировать достаточность капитала, обеспечит необходимый уровень ликвидности и качества активов, что будет способствовать финансовой устойчивости страховых компаний, восстановлению доверия потребителей к рынку страховых услуг.

Ключевые слова: страховой рынок, регулятор, контроль, государственное регулирование, финансовое состояние, страховая компания, бизнес, Национальный банк.

The relevance of the study is that the crisis in the financial and real sectors of the economy leads to financial instability of business. This issue is especially acute for insurance companies, which attract significant financial resources on a long-term basis or funds from risky types of insurance. The crisis related to the COVID-19 pandemic has led to problems in the Ukrainian insurance services market, which requires the introduction of new management tools for insurance companies. Under such conditions, there is a need to find and implement ways to improve management efficiency, which will be aimed at achieving financial stability, increasing profitability and eliminating crisis manifestations in financial activities. The object of the study is the financial activity of the insurance company to improve the tools of business management. It is noted that the insurance services market is the second in terms of capitalization among other non-banking financial markets. An analysis of the situation in the insurance market for the previous period, which shows that the number of insurance companies continues to decline, which requires a more detailed study of the impact of business management tools. It is noted that the NBU has been a regulator of insurance companies for more than a year in terms of solvency requirements, which is positive in the development of this business, as more decisive action has been taken to apply enforcement measures for non-compliance with Ukrainian legislation. It is proposed to introduce a set of tools to improve the management of the insurance company: the development of an effective procedure for adjusting the financial condition, tools to improve management and government regulation to create a strategy for the development of the insurance market. The regulator's implementation of financial performance and the adoption of relevant laws will help determine the development strategy and business model, which will form capital adequacy, provide the necessary level of liquidity and asset quality, which will help financial stability of companies, restore consumer confidence in the insurance market.

Key words: insurance market, regulator, control, strategy, financial condition, insurance company, business, National Bank.

Постановка проблеми. В сучасних умовах на ведення бізнесу впливають кризові явища у фінансовому й реальному секторах економіки, що приводить до фінансової нестабільності бізнес-одиноць. Особливо гостро це питання постає перед страховими компаніями, які залучають значні фінансові ресурси на довгострокових засадах або кошти з ризикових видів страхування. Страхові компанії створюються для досягнення позитивного фінансового результату, який є можливим за умови ефективної організації управління фінансовою діяльністю страховика [1]. Криза, пов'язана з пандемією COVID-19, призвела до значних проблем ринку страхових послуг України,

що потребує впровадження нових інструментів управління страховими компаніями країни. За таких умов страхові компанії потребують пошуку інструментів з підвищення ефективності управління, що будуть спрямовані на досягнення фінансової стабільності, прибутковості та усунення кризових проявів у фінансовій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем формування та розвитку страхового ринку в Україні присвячено наукові праці багатьох науковців, таких як В.Д. Базилевич, А.С. Базилевич, В.А. Борисова, О.В. Огаренко, Н.В. Ткаченко. Зокрема, Н.В. Ткаченко зазначає,

що страхування має такі характерні ознаки, які відрізняють його від інших економічних категорій:

- наявність двох сторін, а саме страховика та страхувальника;
- призначення створених грошових коштів та їх витрат тільки для покриття збитків у заздалегідь визначених випадках;
- замкнутість перерозподільних відносин між учасниками страхування;
- часовий та міжтериторіальний розподіл ресурсів;
- еквівалентність відносин, тобто повернення платежів, оскільки вони призначені для виплат громадам страхувальників [2].

Автори зазначають, що економічна сутність страхування проявляється у функціях, таких як ризикова, профілактична та заощаджувана [3]. Економісти вважають, що страхування в сучасних умовах ведення бізнесу як економічна категорія включає такі основні елементи, як ризикові обставини, ризикова ситуація, вартість (оцінка) об'єкта страхування, страхова подія, страховий внесок, страхова сума, страховий випадок, витрати (збиток) страхування, страхова виплата [4].

Відзначаючи суттєві наукові напрацювання у межах пошуку та розроблення шляхів підвищення ефективності управління бізнесом страхових компаній, ми визначили низку проблем, що потребують додаткового вирішення, зокрема впровадження комплексу інструментів із підвищення ефективності управління бізнесом страхової компанії в сучасних умовах.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження інструментів управління фінансовою діяльністю страхової компанії щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах на процес ведення бізнесу впливають кризові явища, пов'язані з пандемією

COVID-19, та, як наслідок, економічна криза 2020 року, яка сьогодні продовжує помірно впливати на діяльність страховиків. Показники страхових премій страховиків, що звітуються до НБУ, зберегли тенденцію до зростання, проте приріст скоротився майже удвічі, а саме з +20% (2019/2018 роки) до +12% (2020/2019 роки) [6]. Страховий ринок є складовою частиною фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист, формуються попит і пропозиція на нього, а сукупність усіх суб'єктів функціонує в системі економічних, фінансових, договірних, інформаційно-консультаційних відносин, а необхідність страхової послуги виникає на всіх етапах її надання [5]. Проведемо аналіз показників кількості страхових компаній на фінансовому ринку України та їх динаміки за 2018–2021 роки (табл. 1).

Виходячи з даних аналізу, зазначаємо, що загальна кількість страхових компаній станом на I квартал 2021 року становила 208, зокрема число компаній зі страхування життя складало 20, тоді як станом на IV квартал 2018 року – 281 компанія, у тому числі СК “life” – 30 компаній. Отже, кількість страхових компаній продовжує тенденцію до зменшення. Так, у 2021 році кількість компаній зменшилась порівняно з 2018 роком на 73 страхові компанії.

Станом на 1 січня 2021 року в Державному реєстрі фінансових установ (ДРФУ) обліковувалось 210 страховиків, з них 20 компаній зі страхування життя.

Розглянемо тенденцію розвитку страхових компаній України у 2020–2021 роках (табл. 2).

Виходячи з даних табл. 2, зазначаємо, що за період із 1 липня 2020 року по 1 січня 2021 року Національний банк України (НБУ) анулював ліцензії 9 страховикам, які здійснювали діяльність у сегменті “non-life”, за їх заявами. Майже усі страховики, яким анульовано ліцензії, підтвердили

Таблиця 1

Динаміка кількості страхових компаній в Україні за 2018–2021 роки

Показник	IV квартал 2018 року	IV квартал 2019 року	I квартал 2020 року	I квартал 2021 року
Кількість зареєстрованих страховиків	281	233	225	208
зокрема, кількість компаній зі страхування життя	30	23	22	20

Джерело: сформовано автором А.В. Гевчук на основі джерела [6]

Таблиця 2

Динаміка кількості страхових компаній в Україні у 2020–2021 роках

Кількість страховиків	1 липня 2020 року		1 січня 2021 року		25 травня 2021 року	
	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати
Всього	215	209	210 (-5)	199 (-10)	191 (-24)	190 (-19)
зокрема, “non-life”	195	190	190 (-5)	180 (-10)	172 (-23)	173 (-19)
“life”	20	19	20	19	19 (-1)	19

Джерело: сформовано автором А.В. Гевчук на основі джерела [7]

відсутність страхових зобов'язань та діючих договорів страхування/перестраховування на дату подання до НБУ заяви про анулювання ліцензій. За 5 місяців 2021 року статус фінансової установи втратили 19 страховиків, з них 4 – за заявою, а 15 – за ініціативою НБУ після анулювання таким страховикам усіх ліцензій. Серед страховиків-ліцензіатів є 10 компаній, які зареєстровані у зоні проведення ООС та АР Крим, 2 компанії, які подають звітність до НБУ. Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Проведемо аналіз активів, страхових резервів страховиків у 2018–2020 роках [7] (рис. 1).

Отже, станом на 1 січня 2021 року загальний обсяг активів страховиків порівняно з початком 2020 року змінився незначно (+1,6%), склавши 64,9 млрд. грн. При цьому у другому кварталі 2020 року відбулось падіння показника, яке пов'язане з добровільним виходом деяких

страховиків з ринку, які мали значну частку ринку, проте страховий портфель яких формувався за рахунок операцій вхідного перестраховування. Обсяги активів компаній, які звітують до НБУ, за 2020 рік показали помірне зростання загальних активів (+4,5%), зростання прийнятних активів (+17,3%) та страхових резервів (+17,2%). Розглянемо тренд активів та страхових резервів діючих страховиків за 2018–2020 роки [7] (рис. 2).

Варто зазначити, що приріст зазначених показників, зокрема активів, страхових резервів, був забезпечений більшою мірою за рахунок зростання у сегменті "life" (активи +19%; прийнятні активи +24%; страхові резерви +21%).

Отже, активи мали помірний приріст у діючих страховиків, а саме 1,4 млрд. грн., або лише 2,2%, тоді як прийняті активи мали нестабільну тенденцію, а саме падіння показника у 2019 році, тоді як страхові резерви зросли на 94,3%.

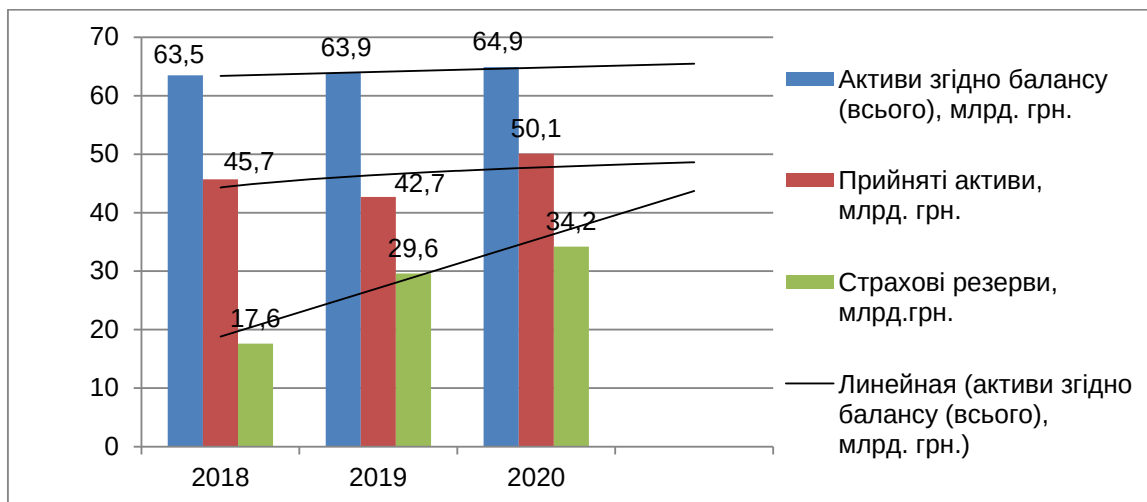

Рис. 1. Динаміка активів, страхових резервів страховиків за 2018–2020 роки

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [7]

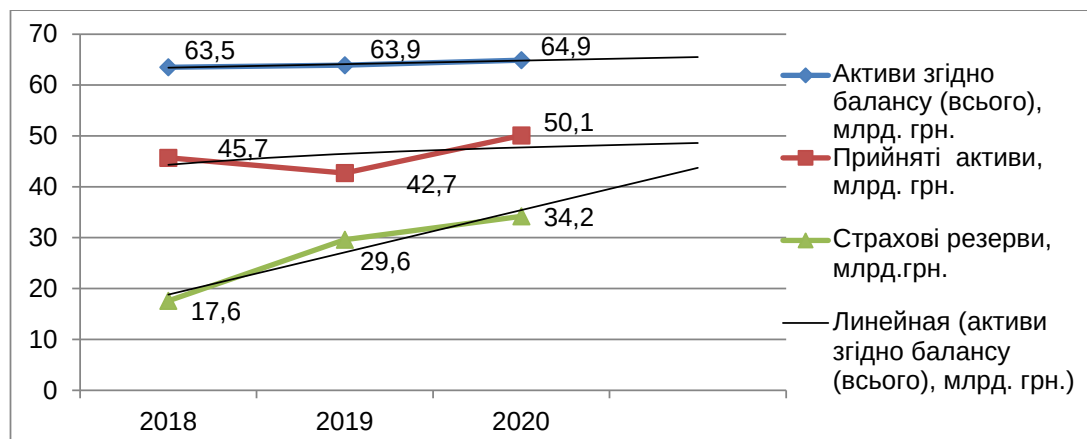

Рис. 2. Тренд активів, страхових резервів діючих страховиків за 2018–2020 роки

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [7]

Розглянувши страхові премії та страхові відшкодування, відзначаємо загальне падіння обсягів наданих послуг. Зокрема, загальні підписані премії у 2020 році порівняно з 2019 зменшилися на 15%, склавши 45,2 млрд. грн. (страхові премії приросли на 8,7%). Обсяги сплачених страхових виплат/відшкодувань за 2020 рік залишилися на рівні минулого року (+4%). Рівень виплат склав 33%, зрісши на 6 в. п. із 27%. Проаналізуємо тренд страхових премій та страхових виплат страхових компаній за 2019–2020 роки [7] (рис. 3).

Варто зазначити, що у II кварталі 2020 року загальні показники страхових премій та страхових виплат істотно знизилися, що лише частково пов'язано із запровадженням карантинних заходів. На коливання показників продовжує впливати вихід у 2020 році з ринку частини страховиків, які історично займалися вхідним перестрахуванням. II квартал 2021 року відзначився зростанням обсягів операцій та активів усіх небанківських фінансових установ. Цьому не перешкоджали ні добровільний вихід з ринку, ні примусове зупинення дії ліцензій низки установ, які переважно не провадили активної діяльності. Помітно зросли обсяги зібраних страхових премій за більшістю видів страхування. Водночас поступово зростає коефіцієнт збитковості страхування, витрати на ведення страхової діяльності залишаються значними, хоча знижуються. Зазначена ситуація потребує вдосконалення інструментів управління фінансовою діяльністю страхових компаній, що потребує їх детального дослідження.

Доречно зазначити, що більше року НБУ є регулятором більшої частини ринку небанківських фінансових установ. Упродовж цього періоду вимоги до платоспроможності фінансових установ базувались переважно на затверджених актах попереднього регулятора. Отже, фінансові установи мали достатньо часу на приведення своєї діяльності у відповідність до цих вимог. З часом НБУ розпочав рішучіші дії зі життя

заходів впливу за недотримання вимог законодавства України. Так, у II кварталі за результатами нагляду, інспекційних перевірок НБУ застосував до 10 страховиків заходи впливу у вигляді зупинення дії та/або анулювання ліцензій. Багатьом учасникам, що порушували вимоги щодо платоспроможності, надано час на усунення порушень. Якщо фінансові установи не зможуть виконати вимоги, їм доведеться припинити фінансову діяльність. Доречно зазначити, що у II кварталі 2021 року ринок добровільно залишали компанії, у яких не було діяльності та які не мали діючих ліцензій на надання фінансових послуг. Однак на ринку з'явилися нові фінансові установи, а обсяги активів ринку збільшилися.

Відповідно, частка фінансових установ в активах фінансового сектору під регулюванням НБУ зросла на 1 в. п., а саме до 12%, незважаючи на те, що у II кварталі 2021 року було припинення діяльності низки учасників. Однак це майже не позначилось на квартальних результатах страхового ринку, адже обсяг активів навіть незначно зріс. Валові страхові премії як ризикового страхування, так і страхування життя зросли порівняно з попереднім кварталом. Приріст страхових премій спостерігався як від фізичних осіб, так і від корпоративного сегменту. Обсяги виплат зі страхування життя зростають упродовж останніх чотирьох кварталів. Виплати за ризиковим страхуванням майже незмінні, тоді як частка страхових премій добровільного страхування перевищує 75%. Автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ і Зелена Картка) та медичне страхування стабільно посідають перші два місця за обсягами премій. У II кварталі 2021 року обсяги премій обов'язкового страхування зросли на 30%, найпомітніше зросло ОСЦПВ, таке зростання традиційне для II кварталу. Стосовно частки страхових премій, що передаються на перестраховання, то змін за II квартал 2021 року не відбулося, отже, вона становить менше п'ятої частини від нарахованих страхових премій.

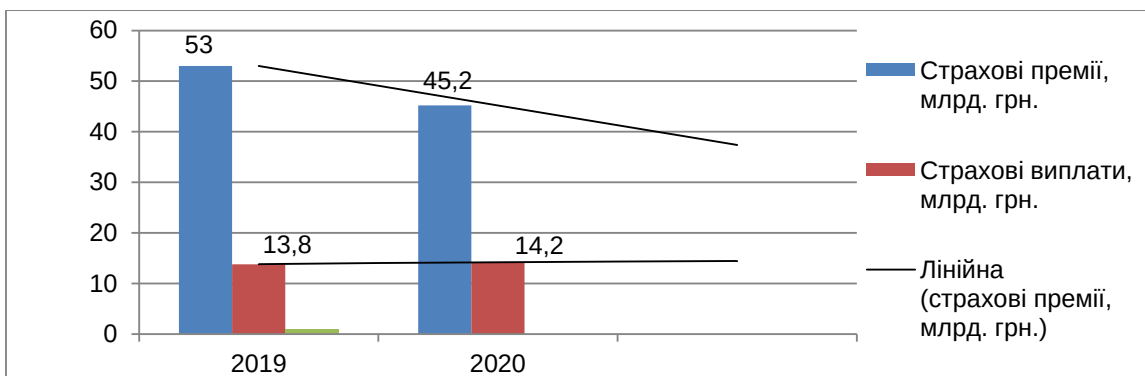

Рис. 3. Тренд страхових премій та страхових виплат страхових компаній за 2019–2020 роки

Джерело: сформовано авторами на основі джерела [7]

У II кварталі 2021 року коефіцієнт збитковості зріс як для добровільних, так і для обов'язкових видів страхування, тоді як для обов'язкових видів страхування цей показник традиційно вище за ОСЦПВ, який становить 56%.

Розрахунок показників операційної ефективності ризикових страховиків для досягнення цілей квартального звіту 2021 року був змінений, а саме виключено з розрахунку витрати страховиків, не пов'язані з операційною діяльністю. Оновлений комбінований коефіцієнт становить 90%. Без урахування цієї зміни показник би перевищував 100%, хоча знизився з початку року. Доходи від інвестицій ризикових страховиків зросли на 9% порівняно з попереднім кварталом, проте коефіцієнт інвестиційного доходу залишається в межах 3–4%. Отже, коефіцієнт операційної діяльності становить 86%. Більшу частку інвестиційного портфеля ризикових страховиків формують банківські вклади та вкладення у державні цінні папери, надходження від яких формують основу інвестиційного доходу.

Фінансовий результат ризикових страховиків зріс у II кварталі 2021 року завдяки зростанню обсягів премій. Крім пожвавлення страхування, позитивно на прибуток вплинуло зменшення ліквідаційних, адміністративних та інших витрат. Страхування життя також є прибутковим, переважно завдяки доходам від фінансових інвестицій. Водночас обсягів премій недостатньо для покриття витрат на ведення основної діяльності. Кількість порушників вимог до платоспроможності та ризикових операцій суттєво знизилася. Станом на 1 липня 2021 року 23 страховики-ліцензіати не виконували нормативи платоспроможності та достатності капіталу або ризиковості активів.

Аналіз ситуації на ринку страхових послуг за попередній та сьогодиншній періоди показує потребу вдосконалення інструментів управління бізнесом страхових компаній. Важливим аспектом удосконалення процесу управління фінансової діяльності є методика оцінювання забезпечення можливості прогнозування фінансового розвитку страхової компанії. Прогнозування фінансового розвитку страховика відбувається на основі оцінювання фінансової політики розвитку та управління грошовими потоками, що передбачає використання відповідних форм реалізації фінансової стратегії за напрямками страхового й фінансового бізнесу. Управління грошовими потоками є системою методів розроблення й реалізації управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги страховика і стійкого розвитку бізнесу.

Обґрунтованість формування достатнього фінансового забезпечення страховика виступає у вигляді кількісної оцінки обсягу. З урахуванням специфіки фінансового менеджменту страхового бізнесу можна визначити особливості управління

залученими й власними фінансами для досягнення стратегічної мети бізнесу за дотримання нормативних вимог щодо фінансової стійкості страхової компанії [8]. Одним з етапів, які передують розробленню заходів зі створення фінансового забезпечення функціонування страховиків, є визначення розміру їх фінансового потенціалу, від якого сильно залежать фінансування програм розвитку діяльності, формування стійкої ринкової позиції, можливість фінансування розроблення й впровадження нових страхових продуктів [9].

На нашу думку, під час розроблення бізнес моделі стратегії розвитку варто визначити фінансовий потенціал розвитку бізнесу за показником (формула 1):

$$FDP = FE - MFN = Ocap + 1R - (Ipay + TC), \quad (1)$$

де FDP (Financial Development Potential) – фінансовий потенціал розвитку; FE (Financial Enrichment) – фінансове забезпечення страховика; MFN (Moment Financial Needs) – поточні фінансові потреби; Ocap (Own Capital) – власний капітал; IR (Insurance Reserves) – страхові резерви; Opay (Insurance Payments) – страхові виплати; TC (Total Costs) – загальні витрати.

Виходячи з даних формули 1, зазначаємо, що використання показника фінансового потенціалу розвитку (FDP) та позитивна динаміка характеризують як процес накопичення, так і активність компанії на ринку, тобто ефективність використання накопичених фінансових ресурсів, що сприятиме фінансовому прогнозу розвитку фінансової стійкості й надійності страховика у майбутньому.

Наявність та розвиток кризи на ринку страхування України підтвердили потребу підвищення ефективності менеджменту страхових компаній через використання відповідних інструментів. Застосування інструментів управління страховими компаніями має бути спрямовано на захист фізичних та юридичних осіб від ймовірних збитків у разі настання страхових подій. Доречно зазначити, що цей вид бізнесу підпадає під потенційний негативний вплив ризиків, які можуть загрожувати платоспроможності, а також має негативний вплив на довіру споживачів послуг, що негативно позначається на розвитку.

Варто відзначити, що сьогодні на розвиток страхового ринку впливають такі фактори, як низький рівень управління ризиками, корпоративного управління та відсутність нової бізнес-моделі, що негативно позначаються на платоспроможності та ліквідності страхових компаній. Зазначені проблеми приводять до непрозорості та недобросовісної неконкурентності на ринку страхових послуг, а також потребують вжиття заходів відповідального регулятора.

Прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків

фінансових послуг» сприяло тому, що з 1 липня 2020 року Національний банк України стає регулятором та наглядовим органом на страховому ринку. Завданням регулятора є формування платоспроможного, стійкого, конкурентного ринку страхування в Україні щодо захисту прав споживачів послуг через запровадження нової бізнес-моделі регулювання ринку страхування на основі світових практик та врахування особливостей страхового ринку в Україні. Слід відзначити, що саме такі інструменти, як ефективне регулювання та нагляд за страховим ринком, який здійснює НБУ, сприяють розвитку й надають впевненість та довіру. Використання інструментів управління передбачає впровадження бізнес-моделі, яка буде спрямована на вдосконалення вимог щодо ліцензування, оцінювання платоспроможності та ліквідності, корпоративного управління та системи управління ризиками, застосування ризик-орієнтованого пруденційного нагляду й нагляду за ринковою поведінкою. Така модель управління має включати процедури реорганізації, відновлення діяльності страхових компаній та виведення їх з ринку. Регулятор, яким є Національний банк, впроваджує нову регуляторну модель управління на основі ретельного вивчення стану ринку та обговорення її з учасниками страхового ринку, враховуючи економічну ситуацію, спричинену пандемією COVID-19. Доречно відзначити, що більшість страхових компаній в Україні працює без визначеної стратегії розвитку та бізнес-моделі, що потребує вдосконалення чинного законодавства, а саме регуляторної політики на ринку страхових послуг задля зниження бази оподаткування, адже менеджмент страхових компаній спрямовує діяльність на виведення капіталу, легалізацію доходів, отриманих незаконним шляхом, а також оптимізацію податків, а не на розвиток.

Одним із важливих напрямів є впровадження інструментів, які сприятимуть досконалому відображенню фінансових результатів страхових компаній, оскільки цінова політика щодо страхових тарифів за багатьма напрямками страхування не є економічно та статистично обґрунтованою, що не дає змоги покривати всі потенційні страхові виплати. Отриманий валовий прибуток від операцій страхування переважно спрямовується на покриття досить значних операційних витрат, що показує операційну неефективність. Наступна проблема, яка потребує вирішення, – це проблема ліквідності бізнесу через низьку якість активів, що знижує виплати страхових компаній. Варто зазначити, що в Україні не існує механізму гарантування страхових виплат за договорами довгострокового страхування життя, що потребує впровадження інструментів, які сприятимуть популярності виду страхування. Зазначені проблеми потребують використання інструментів, які сприятимуть побудові нової моделі регулювання ринку страхування (табл. 3).

Доречно зазначити, що основним напрямом покращення розвитку страхового бізнесу, яке сприятиме підвищенню ефективності управління та приведе до зменшення кількості проблемних питань страхових компаній та виходу з кризи на ринку страхових послуг, є державне регулювання. Варто зазначити, що держава має достатньо фінансових інструментів, які позитивно вплинуть на розвиток ринку страхування в країні та сприятимуть покращенню й оздоровленню бізнесу страхових компаній щодо зменшення кризових проявів за рахунок підвищення ефективності менеджменту та впровадження регулятора. Так, НБУ як регулятор запроваджує нагляд за ринковою поведінкою та розробляє відповідні інструменти нагляду, покликани забезпечити ефективніший захист прав

Таблиця 3

Основні інструменти регулювання ринку страхових послуг

№	Характеристика інструментів
1	Посилення стандартів ліцензування, зокрема розкриття страховими компаніями структури власності, кінцевих бенефіціарних власників, підвищення вимог до ділової репутації акціонерів та осіб, які виконують ключові функції, процедури оцінювання професійної придатності осіб, які виконують ключові функції у страхових компаніях.
2	Встановлення відповідальності кінцевих бенефіціарних власників за діяльність страхової компанії та спеціалізованого перестраховика.
3	Встановлення вимог до корпоративного управління й системи внутрішнього контролю.
4	Встановлення вимог до системи управління ризиками.
5	Посилення вимог до прийнятності активів та оцінювання їхньої якості, оцінювання резервів, структури капіталу та рівня його достатності.
6	Формування системи раннього виявлення ризиків та вчасного реагування.
7	Розроблення процедури відновлення діяльності страхової компанії.
8	Розроблення процедури реорганізації або виходу страховика чи спеціалізованого перестраховика з ринку.
9	Встановлення вимог щодо обліку та звітності відповідно до МСФЗ.
10	Відкритість та комунікація між регулятором та суб'єктами регулювання у процесі формування регуляторної політики, здійснення нагляду за ринком страхування.

Джерело: сформовано автором О.Ю. Гевчук на основі джерела [7; 10]

страхувальників, що сприятиме розвитку надійного страхового сектору та захисту прав страхувальників.

Національний банк, використовуючи інструменти, буде просувати належну страхову практику, де справедливе ставлення страховиків до страхувальників сприятиме зміцненню довіри населення до цього сектору. Окрім зазначених напрямів, регулятор розробить підзаконні нормативно-правові акти щодо мінімальних вимог для розвитку справедливої практики ведення бізнесу через підтримку ініціативи ринку щодо вирішення проблем з оподаткуванням, які стримують розвиток страхового ринку України. Також НБУ заохочуватиме страховиків долучатися до популяризації страхування та інформування населення про їх переваги у разі настання страхового випадку. Нормативно-правова база буде розроблена регулятором на сучасних засадах, які створюватимуть належну основу для подальшого розвитку та зростання надійних страховиків, а також вжиття наглядних інструментів та дій у разі незастосування належної практики. Держава виступає у ролі соціального гаранта, що контролює забезпечення інтересів страхувальників, які є найбільш вразливими суб'єктами фінансових відносин у цій сфері, адже з поданням звітності за II квартал 2021 року небанківські фінансові установи, до яких входять страхові компанії, коригували неналежні показники звітності за I квартал 2021 року на вимогу регулятора (НБУ), тоді як у II кварталі 2021 року уточнено методику розрахунку показників комбінованого коефіцієнта (Combined ratio) і коефіцієнта операційної діяльності (Operating ratio), де з розрахунку виключено інші витрати й надзвичайні витрати страховиків, що дає змогу об'єктивно оцінити фінансову діяльність страхової компанії [10].

Отже, варто відзначити позитивну динаміку розвитку страхового ринку, коли НБУ як регулятор сприяв підвищенню якості даних та максимальній повноті й коректності розкриття інформації про діяльність страхових компаній, а також продовжує працювати над удосконаленням процедур контролю за звітністю.

Висновки з проведеного дослідження.

Узагальнення підходів до вдосконалення інструментів управління фінансовою діяльністю та розвитку страхових компаній дає змогу дійти висновку про необхідність застосування комплексного показника фінансового потенціалу розвитку (FDP), який може бути індикатором під час прийняття рішень щодо формування фінансового забезпечення страхової діяльності, тобто компанії, які за оцінкою показника FDP мають негативний результат, повинні здійснювати пошук додаткових джерел фінансового забезпечення, тоді як позитивне значення вказує на те, що впроваджені дії мають економічний ефект.

Таким чином, процес управління фінансовою діяльністю страхової компанії можна здійснювати різними інструментами, зокрема державним регулюванням, яке передбачає продовження роботи над зміною законодавства України з питань регулювання ринку небанківських фінансових послуг, які визначатимуть умови роботи на ринку. Визнання НБУ регулятором фінансової діяльності страхових компаній сприяє поліпшенню показників фінансової діяльності через вплив на менеджмент та вжиття заходів для порушників пруденційних нормативів щодо приведення у відповідність до вимог закону.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базилевич В.Д. Страхування. Київ : Знання, 2008. 1019 с.
2. Ткаченко Н.В. Страхування : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Ліра, 2017. 270 с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич А.С. Страхова справа. Київ : Знання, 2016. 352 с.
4. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities. URL: http://media.swissre.com/documents/sigma3_2016_en.pdf (дата звернення: 01.09.2021).
5. Борисова В.А., Огаренко О.В. Організаційно-економічний механізм страхування. *Ефективна економіка*. 2017. С. 192–194.
6. Офіційний сайт національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2021).
7. Результати аналізу звітності страховиків за 2020 рік. URL: <https://bank.govadmindata.gov.ua/uploads/article> (дата звернення: 08.05.2021).
8. Шіріян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 173–178.
9. Рогов Г.О. Показники фінансової стійкості в системі стратегічного управління підприємством. *Економіст*. 2010. № 7. С. 50–52.
10. Огляд небанківського фінансового сектору. 2021. URL: https://bank.gov.ua/uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2021 (дата звернення: 08.08.2021).

REFERENCES:

1. Bazylevych V.D. (2008) Strakhuvannja [Insurance]. Kyiv: Znannja. (in Ukrainian)
2. Tkachenko N.V. (2017) Strakhuvannja [Insurance]. Kyiv: Lira. (in Ukrainian)
3. Bazylevych V.D., Bazylevych A.S. (2016) Strakhova sprava [Insurance business]. Kyiv: Znannja. (in Ukrainian)
4. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities. Available at: http://media.swissre.com/documents/sigma3_2016_en.pdf (accessed 01 September 2021).
5. Borysova V.A., Ogharenko O.V. (2017) Orghanizacijno-ekonomichnyj mekhanizm strakhuvannja

[Organizational and economic mechanism of insurance]. *Efektivna ekonomika*, pp. 192–194.

6. Oficijnyj sajt nacionaljnoji komisiji, shho zdijsnuje derzhavne reghuljuvannja u sferi rynkiv finansovykh poslugh. Available at: <http://nfp.gov.ua> (accessed 01 September 2021).

7. Rezuljaty analizu zvitnosti strakhovykiv za 2020 rik (2020). Available at: https://bank.govadmin_uploads/article (accessed 08 May 2021).

8. Shirinjan L.V. (2012) Finansova nadijnistj i finansova stijkistj strakhovykiv [Financial reliability and

financial stability of insurers]. *Aktualjni problemy ekonomiky*, no. 9, pp. 173–178.

9. Roghov Gh.O. (2010) Pokaznyky finansovoji stijkosti v systemi strategichnogho upravlinnja pidpryemstvom [Indicators of financial stability in the system of strategic management of the enterprise]. *Ekonomist*, no. 7, pp. 50–52.

10. Oghljad nebankivsjkogho finansovogho sektoru (2021). Available at: https://bank.gov.ua/uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2021 (accessed 08 August 2021).